

קול פהיכל

קול פהיכל:
077-2115136

לימוד עניני המקדש והמצוות הנוהגות בזמן שיהיה קיים במהרה בימינו

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם

ע"פ ספר משנת תורה ע"י הרמב"ם שליט"א • חלק משיעור שנמסר בשלוחה 1/3

דבר המערכת

"איזהו כבוד שבת שאמרו חכמים, שמצוה על האדם לרחוץ פניו ידיו ורגליו בחמין בער"ש מפני כבוד השבת, ומתעטף בציצית ויושב בכבוד ראש מיהל להקבלת פני השבת, כמו שהוא יוצא לקראת המלך" - לשון הרמב"ם פרק ל' מהל' שבת.

וכבר פירש מרן הגרי"ז (ע"ת פ' יתרו), כי 'כבוד' נצרך גם לפני בוא המלך, וכמו במתן תורה (וכבר רמז לזה הגר"א באו"ח סי' תקכ"ט).

לאמר - אם ראית אדם שנכנס לשבת ברגע האחרון, כשהוא מביט באימה במחוגי השעון בבחינת "אוי כי פנה יום כי ניטו צללי ערב" - ראית אדם שביטל מצות כבוד שבת.

אשרי מי שמכבד את השבת כראוי. מענגיה לעולם כבוד ינחלו וגם האוהבים דבריה גדולה בחרו.

...

בית קדשנו ותפארתנו - אף הוא כבודו של מקום - כמפורש בתורה, נבניא, בכתובים ובדברי חז"ל. עלינו להתכונן וליחל לבנינו עוד טרם שבא. הכנת הלבבות כמו לימוד ההלכות, תרוויחה צריכי.

הבה נכבד את השי"ת ואת ביתו הגדול והקדוש, בייחול ובהכנה לקראת ביאת האדון אל היכלו.

ובמהרה יקויים בנו "אך קרוב ליראיו ישעו, לשכון כבוד בארצנו" (תהלים פה י, ב)ב"א.

...

בסיעתא דשמיא נוסד קו "קול מהיכל" בכדי לקדם ולסייע לעניינים אלו, חובות הלבבות בציפיה האמיתית לבנין ביהמ"ק, ועסק ההלכה בעניינים הנוגעים לכל איש ישראל בזמן הבית.

מס' הקו: 077-2115136

שלוחה 1 - ניתן לשמוע שיעורים מפי ת"ח חשובים שליט"א שכבר התמחו בעניינים אלו.

[השיעורים בנושאים: 1. הבאת קרבן, 2. ביכורים, 3. בספר משנת-תורה (כעת בפ' תרומה), 4. מעילה, 5. עשר הקדושות שבארץ ישראל (המנויות במשנה פ"ק דכלים), 6. פרה אדומה, 7. טומאת אוכלין, 8. קידוש החודש, 9. מעשר שני, 10. צורת ביהמ"ק השלישי שיבנה בב"א, 11. הלכות כלים, 12. שיעורים בגמ' מנחות, 13. בגדי כהונה].

שלוחה 2 - הינה 'בית מדרש' טלפוני בה ניתן לשאול ולתרץ, להאיר ולחדש, כדרכה של תורה.

שלוחה 3 - ניתן לשמוע שיחות ושיעורי אגדה בענייני ביהמ"ק והמסעתי.

שלוחה 4 - שיעורים בעניינים מזדמנים, כמו מענין הפרשה וכדו'.

שלוחה 5 - ניתן לשמוע את שיעורי "תורת הקרבנות" (עדיין באופן חלקי).

שלוחה 6 - עדכונים בענייני הקו. כולנו תקוה לתכלית העולם - "מקדש ד' כונוני ידוך ד' ימלוך לעולם ועד", בב"א.

עולם, והיו עיני ולבי שם כל הימים" (מלכים א טג), והנה משקבע המקדש השכינה שורה במקום גם כשאין בית, ונוהגים בו דיני מורא מקדש, ומכש"כ הרמב"ם "שנאמר את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו, מה שמירת שבת לעולם אף מורא מקדש לעולם שאע"פ שחרב בקדושתו עומד" (בית הבחירה ז, ז), וכתב "קדושת ירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטילה" (שם נ, טז), אלא שכאמור הפייט "העיר הקדוש והמחוזות היו לחרפה ולבזיון וכל מחמדיה טבועות וגזוזות".

ואנו מתפללים בנה ביתך בכתחילה וינהגו בפועל כל דרכי הקשר עם הקב"ה בביתו.

בתוך היריעה". וכן אמר דוד לעם "שמעוני אחי ועמי אני עם לבבי לבנות בית מנוחה לארון ברית ה', ולהדם רגלי אלקינו והכינותי לבנות" (דברי הימים א כח, ב).

ובהשלמת הבנין נאמר: "אז יקהל שלמה את זקני ישראל ואת כל ראשי המטות נשיאי האבות לבני ישראל אל ירושלים להעלות את ארון ברית ה' מעיר דוד היא ציון" (דברי הימים ב ה, ב).

ואמר שלמה לישראל "ואבנה הבית לשם ה' אלקי ישראל, ואשים שם את הארון אשר שם ברית ה' אשר כרת עם בני ישראל" (שם ג, י).

אמנם הרמב"ם לא כתב בהלכות בית הבחירה מצוה על הארון, וכתב (אה, א) "אלו הן הדברים שהן עיקר בבנין הבית, עושיין בו קדש וקדש הקדשים ויהיה לפני הקדש מקום אחד והוא הנקרא אולם, ושלשתן נקראין היכל" וכו'. ורק בפרק ד' כתב שהארון נגזו מתחת לקדש הקדשים, ובבית שני לא חזר. משמע שהמקום נקרא בית ה' גם ללא הארון.

אבל הרמב"ן חלק עליו וכתב שיש מצוה לעשות ארון (השגות למצות עשה לג), וגם כתב בחילת פ' תרומה "והנה עקר החפץ במשכן הוא מקום מנחות השכינה שהוא הארון, כמו שאמר (להלן כה כב) ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפרת, על כן הקדים הארון והכפרת בכאן כי הוא מוקדם במעלה".

ו'גם הרמב"ם מודה שמעיקר גדר המקדש הוא להכין מקום לארון, כמו שאמר: אלא מקדש שני דלא הוה ארון וכפורת, ה"ג דלא עבדי הזאות; דאמר רבה בר עולא, אמר קרא: וכפר את מקדש הקודש (אמור טז, לג), מקום המקדש לקודש" (מנחות כז:). אך עצם מציאות הארון והכנסתו לתוכו, שהוא ענין השראת השכינה, אינה בידי אדם.

הרמב"ן בהקדמת תרומה כתב שענין המשכן ששכן שם הכבוד שהיה בסיני, וכן בבית הבחירה מעל הכרובים. ולכך המשיך **מתן תורה** באהל מועד, מיד לאחר הקמת המשכן בספר ויקרא, וכמו כן המקדש הוא מקום **יצאת התורה** לישראל בלשכת הגזית" (ע' רמב"ם ריש הל' מרים), ונאמר "כי מציון תצא תורה", ומשם הוה"ק כמו שמצינו בשמחת בית השואבה "שמשם שואבין רוח הקודש" (ירושלמי סוכה ה, א), והנבואה באה מהמקדש, כמש"א "משא גיא חזיון - שכל החושים עומדים ממנה" (איכ"ר פתיחה כד), ומצד זה הוא נקרא בית לה', שבו ה' מתגלה לאדם.

ומכיון שבמקום זה ה' מתגלה, רק שם ניתן לעובדו בקרבנות, כמו שמתפללים "והשב שכינתך לציון עירך וסדר העבודה לירושלים". וה' מקבל ברצון את העבודה במקום זה, שע"י הקרבנות יגיע כל רצונו להביא שפע וטובה לעולם, ככתוב "את קרבני לחמי לאיש", כמו שהלחם מזין את האדם, כך העבודה מאפשרת את קיום רצון ה' להטיב. ושם הקב"ה מקבל את האדם בתשובה, ע"י קרבנות הכפרה.

ועוד שהוא בית לגילוי **השגחתו ית'**, וזה נרמז בלשון "ולהדום רגלי אלקינו", ואמר דוד "נבואה למשכנותיו נשתחוה להדום רגליו" (תהלים קלב, ז) וע"ע צ, טה), ופי' רגליו הוא הדברים המסובבים מהשגחתו (רמב"ם מו"נ א, כח), וזה שורש יראת המקדש, כמש"כ הרמב"ם על הנכנס לעזרה: "כל הנכנס לעזרה - יראה עצמו שהוא עומד לפני ה', כמו שנאמר והיו עיני ולבי שם כל הימים (מלכים א ג, ט), ומהלך באימה וביראה ורעד, שנאמר בבית אלהים נהלך ברגש" (רמב"ם בית הבחירה ז, ה).

ועוד נקרא בית לה' מצד היותו מקום הפניה לה' **להתפלל** אליו, ושם ה' שומע תפילה, ככתוב "ושמחתים בבית תפילתי כ-י ביתי בית תפילה יקרא לכל העמים" (ישעיה נז, ז), וכבקשת שלמה בשעת חנוכת הבית, "להיות עינך פתוחות אל הבית הזה לילה ויום אל המקום אשר אמרת יהוה שמי שם, לשמע אל התפלה אשר יתפלל בעדך אל המקום הזה, ושמעת אל חנתו בעדך ועמך ישראל אשר יתפללו אל המקום הזה ואתה תשמע אל מקום שבתך אל השמים ושמעת וסלחת" (מלכים א ח, טט), ואמר ה' לשלמה אחר הקמת המקדש "הקדשתי את הבית הזה אשר בביתו לשום שמי שם עד

לשון הרמב"ם (בית הבחירה א, א) מצות עשה לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות, וחוגגין אליו שלש פעמים בשנה שנאמר ועשו לי מקדש, וכבר נתפרש בתורה משכן שעשה משה רבינו, והיה לפי שעה שנאמר כי לא באתם עד עתה" וגו'. מבואר מדבריו שהפסוק "ועשו לי מקדש" קאי על בית הבחירה שלעתיד. וכן הביא בספר הר המוריה מסדר עולם (ספ"ו) "אמר להם [משה בחנוכת המשכן] אשריכם ישראל שזכיתם לעבודת המשכן, וכשם שזכיתם לכך, כך תזכו שינתן לכם בית הבחירה ושתשרה שכינה בתוכם, שנאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (שמות כה ח)". לפי"ז הציווי לעשות נאמר בהמשך "ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן וגו' (פס"ט).

בהלכות מלכים א, א הביא הרמב"ם את הגמ' (סנהדרין כ:): "היה רבי יהודה אומר: שלש מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ: להעמיד להם מלך, ולהכרית זרעו של עמלק, ולבנות להם בית הבחירה". והוסיף הרמב"ם את הפסוק על מצות בנין המקדש מפי' ראה (דברים יב, ה) "כי אם לא המקום אשר יבחר ה' אלהים מכל שבטים לשום את שמו שם **לשכנו תדרשו** ובאת שמה". והפירוש ש'תדרשו' הוא לשון בקשה, לדרוש שיבנה, וזה כולל את כל ההשתדלות שיבנה בית המקדש, וכן אמרו בספרי והביאו הרמב"ן שם "דרוש על פי הנביא, יכול תמתין עד שיאמר לך נביא, ת"ל לשכנו תדרשו ובאת שמה, דרוש ומצא ואח"כ יאמר לך נביא". הרי שבניית המקדש כוללת דרישה של חיפוש המקום כמו שעשה דוד, ואמר "אם אתן שנת לעיני וגו' עד אמצא מקום לה" (תהלים קלב). וכן כל מהלך הבנייה בכלל המצוה.

אמנם הלשון שלש מצוות נצטוו ישראל בשעת כניסתן לארץ צ"ב, שהרי המצוה כבר נאמרה במדבר ועשו לי מקדש. ונ' שמה שנתחדש הוא שלא די שיש משכן המיטלטל, אלא צריך לבנות מקדש ב"מקום אשר יבחר ה'", דהיינו שיהיה לו **קביעות** והמקדש יבנה במקום שנתקדש לכך. ותחילה קבעו מקום בשילה, שנקראת 'מנוחה' (ובחים קיט, לרבי יהודה), כמי שנח באמצע דרכו למקום אחר. והשלמת המצוה במקדש בירושלים שנקרא 'נחלה' בכתוב "כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה" (דברים יב, יט). שבה מקום ההקרבה קבוע לעולם. כמש"א "קדושת שילה יש אחריה היתר וקדושת ירושלים אין אחריה היתר" (משנה מגילה י). וכמש"כ הרמב"ם (ביה"ב א, ג), "כיון שנבנה המקדש בירושלים נאסרו כל המקומות כולן לבנות בהן בית לה' ולהקריב בהן קרבן, ואין שם בית לדורי הדורות אלא בירושלים בלבד ובהר המוריה שבה".

ומכלל המצוה היא לדרוש ולהתפלל על בנין הבית כמש" ברמב"ן (טז, כא) וז"ל: "ואני אומר בדרך סברא, שהיה עונש על ישראל [המגיפה בימי דוד] בהתאחר בנין בית הבחירה, שהיה הארון הולך מאהל אל אהל כגר בארץ ואין השבטים מעוררים לאמר נדרוש את ה' ונבנה בית לשמו, כענין שנאמר (דברים יב ה) לשכנו תדרשו ובאת שמה, עד שנתעורר דוד לדבר מימים רבים ולזמן ארוך, שנאמר (שמואל ב ז א) ויהי כי ישב המלך בביתו וה' הניח לו מוסבים מכל אויביו ויאמר המלך אל נתן הנביא אנכי יושב בבית ארזים וארון האלקים יושב בתוך היריעה". וכיון הרמב"ן לדברי חז"ל בילקוט (שמואל קסה) "כל אותם אוכלוסין שנפלו על ידי שלא תבעו את בנין בית המקדש, והלא דברים קל וחומר ומה אלו שלא ראו את בית המקדש כך אנו על אחת כמה וכמה, לכך תלתינו נביאים הראשונים שיהיו ישראל מתפללין בכל יום שלשה פעמים וישב בתוך היריעה" (מלכים א ח, כז)?

בית המקדש - בית לה'

הגדרת המקדש בלשון הרמב"ם הוא "לעשות בית לה'", וצ"ב במה יהיה בית לה', כמו שאמרו שלמה "כי האמנם ישב האלקים על הארץ הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך, ואף כי הבית הזה אשר בנית" (מלכים א ח, כז)?

ואולי הכוונה שהוא בית **לארון ה'**, כדברי דוד בבואו לבנות את הבית, "אנכי יושב בבית ארזים וארון האלקים יושב

